

נהגות יצאה

בסייעתא דשמיא | תרומה תשפ"ד | גליון מס' 232

דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה, (כ"ה ב').

הנה בפרשה זו כתוב שלושה מיעוטים ממי יקחו את התרומה, (1 מבני ישראל, 2) מאת כל איש, 3) מאתם, דהיה יכול לכתוב 'וידבר ה' אל משה לאמר ויקחו לי תרומה מאשר ידבנו לבו וכו' וזאת התרומה אשר תקחו, בני ישראל, מאת כל איש, מאתם, דכתיבי למה לי).

1) ועי' תנחומא (סי' ג'), דממעט כאן חרש שוטה וקטן, חרש, דכתיב, דבר אל בני ישראל וכו' והשוטה, דכתיב, כל איש אשר ידבנו לבו וכו' והקטן, דכתיב, מאת כל איש וכו', (ולא ממעט מהא דכת' מאתם), ועכ"פ יש כאן ג' מיעוטים. <<<

האוהל, דשם מיד בעשייתם כתוב כמה לולאות הם, וכמו שכתוב ועשית חמשים

ללא על שפת היריעה האחת הקיצנה בחברת, וצריך ביאור מאי שנא.

עוד חילוק מצינו לגבי עשיית הקרסים, דבכיסוי המשכן כתיב בקרסים ועשית חמשים קרסי זהב וחברת את היריעת אשה אל אחתה בקרסים, והיה המשכן אחד, אכן בעשיית קרסי יריעות האוהל לא הזכיר החיבור של שתי המחברות 'אשה אל אחותה', אלא רק וחברת את האהל והיה אחד, הלא דבר הוא.

ג

ובביאור הדבר נראה, על פי מה שהובא משמיה דרבינו האי גאון, (עיין בספר תורתן של גאונים, כרך ה' עמוד 358), וזה לשונו, כתב רבינו האי ז"ל, הא דאמרי בכולי תלמודא, כל פחות משלשה כלבוד דמי, מאי חזו רבנן למימר בפחות משלשה, ולא אמרו פחות משנים, או פחות מחמשה, משום דגמרי ליה ממשכן, דאמר רחמנא וחברת את האהל להיות אחד⁴, וכתיב קרא אחרינא חמישים לולאות תעשה על שפת היריעה, אורכא דיריעה כמי הוה, עשרים ושמונה אמה, דכתיב אורך היריעה האחת שמנה ועשרים באמה, ואלו עשרים ושמונה אמות, באמה בת ששה טפחים קמיי, כמה הוה קס"ח טפחים פושכי, והלולאות כל אחד מהם חצי טפח, שהם שתי אצבעות, ולעולם אין נקרא כלי פחות מטפח, ואלו הלולאות שהם חמישים של חצי טפח, היו ממלאין ביריעה עשרים וחמשה טפחים, פשו להו קמ"ג פושכי, שלא היו מסדרין, והיו צריכין לחבר, דכתיב וחברת את האהל והיה אחד, אלא משום דהוה להו פחות משלושה, לפי כשתחסר מקום הלולאות שהן עשרים וחמשה טפחים מקס"ח, נשארו קמ"ג, ואם נשארו ק"נ היו שלושה טפחים בין כל אחד ואחד, ועכשיו כשנוציא מקום הלולאות, יחסרו בין כולם שני טפחים, ואין בין כל אחד ואחד מהן אלא פחות משלושה, וקרא הכתוב וחברת, אלא מכאן שפחות משלושה כלבוד דמי, כמו שפרשנו, ע"כ.

וביאור דבריו בפשטות הוא, דדין לבוד שנחשב כמחובר, נרמז בפרשה זו⁵, והיינו מדכתיב וחברת וכו' והיה אחד, היינו אחד ממש, ואם כן צריך חיבור שיאחד את כולם, ובלי דין לבוד לא יהיה נחשב כאחד.

והנה הא שמרומז בפרשה זו שאמרינן לבוד רק בפחות משלושה טפחים, היינו משום דכאן בלולאות היה הריחוק בין לולאה ללולאה פחות משלושה טפחים, ועדיין נחשב הוא כמחובר כאחד, הרי שבפחות משלושה מצינו לבוד.

והחשבון שזה פחות משלושה הוא, דכל אורך היריעה הייתה עשרים ושמונה אמות (כמו שכתוב), והם סך הכל קס"ח טפחים, דכל אמה היא בת ששה טפחים (168=6*28).

(4) בפר' ויקהל כת' לחבר את האהל להיות אחד.

(5) ועי' מאירי עירובין (ט), שג"כ הזכיר ענין זה שילפינן לבוד מהלולאות.

ואת המשכן תעשה.

א

בענין כיסוי המשכן, התורה פירטה שלושה¹ כיסויים, הכיסוי הראשון שנקרא משכן², ועליו היה הכיסוי שנקרא אוהל, ועליו היה הכיסוי של עורות אילים מאדמים ומכסה עורות תחשים.

והנה בעשיית כיסוי המשכן והאוהל כתוב בתורה אופן עשייתם, דביריעות 'המשכן' כתוב שהם עשר יריעות הנעשים משש משזר תכלת ארגמן ותולעת שני³, והיה נעשה מעשה כרובים, פרצוף ארי מכאן ופרצוף נשר מכאן.

והנה אורך היריעה הייתה עשרים ושמונה אמה, ורוחב כל אחת מעשר היריעות הייתה ארבע אמות, וכן היו כל היריעות מחוברות יחד בשתי חוברות של חמש יריעות, כל חוברת הייתה רוחב של עשרים אמות על אורך עשרים ושמונה אמות.

עוד כתוב ועשית ללא תכלת, פירוש שבסוף כל חוברת (של חמש יריעות), יעשה חמישים לולאות של תכלת, והיו עשויים בסוף כל חוברת (באורך), ואחר כך חיברם יחד על ידי חמישים קרסי זהב, וכמו שכתוב ועשית חמשים קרסי זהב וחברת את היריעת אשה אל אחתה בקרסים והיה המשכן אחד.

וכן מצינו פירוט בעשיית מכסה האוהל, וכמו שכתוב ועשית יריעת עזים לאהל על המשכן וכו', וכיסוי זה נעשה מאחד עשר יריעות שכל אחת הייתה שלושים אמות אורך וארבע אמות רוחב.

והנה יריעות האוהל, שהיו אחד עשר יריעות, חיברו שש יריעות בצד אחד, וחמש יריעות בצד השני, ונמצא שהיו שתי מחברות, אחת של שלושים אמה אורך ועשרים וארבע אמה רוחב (4*6), והשני של שלושים אמה אורך ועשרים אמה רוחב (5*4).

וגם לאלו השתי מחברות עשו חמישים לולאות על שפת כל חוברת, אך בכיסוי זה היו הקרסים של נחושת, וכמו שכתוב ועשית קרסי נחשת חמשים והבאת את הקרסים בללא וחברת את האהל והיה אחד.

ומעליהם היה הכיסוי העליון וכמו שכתוב ועשית מכסה לאהל ערת אילם מאדמים ומכסה ערת תחשים מלמעלה, ע"כ.

ב

והנה יש לדקדק שמצינו כמה שינויים בין מה שכתוב בכיסוי המשכן, למה שכתוב בכיסוי האוהל, הן לגבי עשיית הלולאות, והן לגבי עשיית הקרסים.

דבעשיית הלולאות של המשכן תחילה כתוב ועשית ללא תכלת וגו', ורק אחר כך הזכיר כמה לולאות צריך לעשות, וכמו שכתוב חמשים ללא תעשה ביריעה האחת וחמשים ללא תעשה בקצה היריעה וגו', מה שאין כן בכיסוי

(1) או ד' לחד מ"ד.

(2) עי' רש"י כאן ד"ה לאהל על המשכן, וכן עי' רש"י שבת (צ"ח:), ועי' רמב"ן לקמן פר' פקודי (ל"ט ל"ג).

(3) לפי שיטת ר' יוסי עם חוט זהב, עי' בילקוט.

והנה חישב רבינו האי עובי הלולאה מקצהו אל קצהו (של כל לולאה) חצי טפח, ואם כן שהיו חמישים לולאות של חצי טפח הם תופסים מקום של

עשרים וחמש טפחים (50*1/2=25).

איברא ביותר צריך ביאור, מה שהביא החשבון שזה פחות משלושה טפחים.

דהנה הביא ראייה מדבר זה שהיריעות היו אורכן עשרים ושמונה אמות, שהם קס"ח טפחים, אכן כל זה אינו אלא ביריעות המשכן, אך יריעות האוהל (ששם כתוב וחברת את האהל), היו אורכן שלושים אמות, וכמו שכתוב בקרא להדיא **ארך היריעה האחת שלשים באמה**, והרי שלושים אמות בנות ששה טפחים הם ק"פ טפחים (180=30*6), והנה אם נוריד מזה עשרים וחמשה טפחים, שהם עובי הלולאות, (50*1/2=25), אכתי נשאר קנ"ה טפחים של אויה, (180-25=155), הרי שיש יותר משלושה טפחים בין לולאה ללולאה⁶, אם כן אין כאן לבוד של פחות משלושה, ועד שמביא ראייה שלבוד הוא פחות משלושה טפחים, כבר הביא ראייה שיש לבוד יותר משלושה טפחים, וצ"ע.

ה

איברא עוד צריך לבאר כוונתו במה שכתב שכל לולאה הייתה של חצי טפח, משום דאין כלי פחות מטפח, על איזה כלי קמירי שאינו פחות מטפח, דאין לומר שקאי על הלולאה עצמה, דהרי לכאורה אין זה כלי בפני עצמו, ועוד הרי אינו אלא חצי טפח.

ואם כן צריך ביאור כוונתו שמכיון שיש כלי מסוים שהינו טפח, זה יהיה ראייה לזה שכל לולאה ולולאה הינה בת חצי טפח, וצריך ביאור.

(7 והנה בזה היה אפשר לומר, שכוונתו למש"כ ביריעות האוהל, **ללא תעשה**, אך אכתי צ"ב אמאי לא הביא מקרא שכתוב קודם ביריעות המשכן, ורק מש"כ ביריעות האוהל. (8) (155:49=3.163).

והנה חישב רבינו האי עובי הלולאה מקצהו אל קצהו (של כל לולאה) חצי טפח, ואם כן שהיו חמישים לולאות של חצי טפח הם תופסים מקום של עשרים וחמש טפחים (50*1/2=25).

הרי באורך של קס"ח טפחים יש שם רק עשרים וחמש טפחים שמלאים בלולאות, ואם נוריד הנך עשרים וחמש טפחים, נמצא שיש מקום אויר של קמ"ג טפחים (143=168-25).

והשתא אם נחלק קמ"ג טפחים בין חמישים לולאות, יוצא שיש פחות משלושה טפחים בין לולאה ללולאה, דהרי אם היה שלושה טפחים, שלושה פעמים חמישים הם ק"נ (150=3*50), והרי היו פחות, שהרי היה קמ"ג, ע"כ ביאור דבריו.

אכן באמת אין זה מדויק ממש, דמכיון שיש חמישים לולאות, הרי יש לולאה בכל קצה וקצה של היריעה, אם כן היו סך הכל מ"ט רווחים, ואם כל רווח היה של שלושה טפחים היה קמ"ז טפחים אל אויה, (147=3*49), אך על כל פנים זה יותר מקמ"ג, ודו"ק.

ד

אכן דברים אלו צריכים עיון טובא, דהנה פתח באוהל וסיים במשכן.

שתחילה הביא הפסוק **וחברת את האהל והיה אחה**, ולא את מה שכתוב ביריעות המשכן הכתוב לפני זה, **וחברת את היריעת אשה אל אחתה בקרסים והיה המשכן אחד**.

ושוב הביא הפסוק הכתוב ביריעות המשכן **חמישים ללא תעשה**, ולא מה שכתוב ביריעות האוהל, **ועשית חמישים ללא**.

(6) ולמעשה יש קצת פחות מג' טפחים (143:49=2.918).

פרפראות/המשך

שישיגוהו וידעוהו ויעבדוהו מאהבה, ע"כ².

ומבואר שגדר התחלת חינוך לשם שכר ועונש (שלא לשמה), הוא שמרגילים אותם בנחת.

ומקור לזה נראה, מהא דאיאת בסוף סוטה (מ"ז), תנו רבנן לעולם תהא שמאל דוחה וימין מקרבת, ועיין שם שהביא ברייתא תניא רבי שמעון בן אלעזר אומר יצר תינוק ואשה תהא שמאל דוחה וימין מקרבת, ע"כ, הרי שהדרך לחנך יצר אשה ותינוק, שהם אלו שצריכים לחנכם בנחת, הוא על ידי שתהא ימין מקרבת וכו', ומבואר שדייקא באופן זה צריך להיות החינוך שלא לשמה³.

ומבואר שיש שלושה סוגי אנשים שהמעשה מצוות שלהם לכתחילה הוא באופן של שלא לשמה, והם יצר אשה ותינוק, ודו"ק.

ונראה שמכיון שלמצוה זו של בנין המשכן, רצונו יתברך הוא שיהא דווקא באופן של לי - לשמי, משום הכי ממעט מפרשה זו אלו שעושים שלא לשמה, שהם עמי ארצות ונשים וקטנים.

וזה מה דקאמר **בני ישראל**, דייקא, ולא סתם נשים, שעושים שלא לשמה⁴, **מאת כל איש**, דייקא, ולא מן הקטנים, שאינם מביאים לשמה, **מאתם** דייקא, ולא מן עמי ארצות, שמביאים שלא לשמה⁵, ומבואר אמאי כתוב הנך שלושה מיעוטים, ודו"ק.

***

(2) ועי' מש"כ בפר' האזינו תשפ"ב ועוד.

(3) ועי' מש"כ שם, ובגליון 11, 40.

(4) אכן מנשים לשמה שפיר דמי, וכמבואר בפר' ויקהל.

(5) ועי' מש"כ הרמב"ם פ"ב מהל' גירושין ה"כ.

ובדרך רמז נראה, דהנה אהא דכתיב **ויקחו לי**, פירש רש"י **לי** לשמי, ע"כ, והיינו דבעצם שייך שני סוגי נתינות, נתינה לשמה, ונתינה שלא לשמה, וכאן בנדבת המשכן ציוה שהנתינה תהא דווקא לשמה.

והנה בגדר עבודת ה' שלא לשמה, עיין מה שכתב הרמב"ם בהלכות תשובה (פרק י' הלכה א'), שזה שעובד משום שכר או עונש, זה לשונו, אל יאמר אדם הריני עושה מצות התורה ועוסק בחכמתה כדי שאקבל כל הברכות הכתובות בה, או כדי שאזכה לחיי העולם הבא, ואפרש מן העברות וכו' אין ראוי לעבד את ה' על הדרך הזה, שהעובד על דרך זה הוא עובד מיראה ואינה מעלת הנביאים ולא מעלת החכמים, ואין עובדים ה' על דרך זה אלא עמי הארץ והנשים והקטנים, שמחנכין אותן לעבד מיראה עד שתרבה דעתן ויעבדו מאהבה, ע"כ.

ומבואר שאף שאין לעבוד את ה' בדרך זו, מכל מקום ישנם אנשים מסוימים שצריך לחנכם בדרך זו עד שתרבה דעתן וכו'.

והנה בביאור איך מחנכים עד שתרבה דעתן וכו', עיין מה שכתב עוד שם, (הלכה ה'), וזה לשונו, כל העוסק בתורה כדי לקבל שכר או כדי שלא תגיע עליו פרענות, הרי זה עוסק שלא לשמה, וכל העוסק בה לא ליראה ולא לקבל שכר אלא מפני אהבת אדון כל הארץ שצוה בה, הרי זה עוסק בה לשמה, ואמרו חכמים לעולם יעסק אדם בתורה ואפילו שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה, לפיכך כשמלמדין את הקטנים ואת הנשים וכלל עמי הארץ, אין מלמדין אותן אלא לעבד מיראה וכדי לקבל שכר, עד שתרבה דעתן ויתחכמו חכמה יתרה, מגלים להם רז זה מעט מעט, ומרגילין אותן לענין זה בנחת, עד

שגם אורך היריעות במקום הלולאות הם **אחד**, והיינו שנחשב מקום האויר בין הלולאות כחלק מן היריעה עצמה, והכל הוא אוהל אחד.

והיינו שכתוב כאן שני פסוקים, אחד במשכן שמורה שהיריעה לאורך המשכן כל הארבעים אמות, נחשב ככיסוי אחד, והשני באוהל שמורה שכל היריעות שהם לרוחב המשכן, כל העשרים ושמונה אמות, גם כן נחשבים ככיסוי אחד, ודו"ק.

ה

והנה נראה שבזה יש לבאר וליישב דברי רבינו האי גאון, והיינו דעצם הדבר שצריך לצרף אורך היריעה (המונח לרוחב) שמשם רואים שיש דין לבוה, כתוב לגבי כיסוי האוהל, משום דשם לא הוזכר חיבור של 'אשה אל אחותה', ומשום הכי הביא הך פסוק של **וחברת את האהל**.

אכן החשבון שכל לולאה הייתה חצי טפח, דמשם ילפינן השיעור, זה ילפינן מהחיבור של שני החוברות שכתוב בכיסוי המשכן (דשם כתוב **אשה אל אחתה**), ומדכל קרס הוה טפח, שאין כלי פחות מטפח וכו', וזה מוכח מקרא שכתוב בכיסוי המשכן.

והשתא מדויק שפיר אמאי הביא הנך קראי, דעיקר הדין של לבוה, שמדויק שזה היה חצי טפח, ילפינן מיריעות המשכן, והנה כיסוי המשכן היה עשרים ושמונה אמות שהם קס"ח טפחים וכו'.

והא דבכיסוי האוהל היה שם לבוה יותר משלושה טפחים, יש לומר (כמבואר באבן עזרא), שיריעות האוהל (שהיו מעיזים), היו יותר עבות, אם כן שם באמת הלולאות היו יותר מחצי טפח.

ומדויק גם כן אמאי לא כתוב הך דין של לבוה בכיסוי האוהל, דשם באמת היו הלולאות יותר מחצי טפח, ואי אפשר לדקדק בדבר, ומשום הכי לא יליף אלא

ו

והנראה בזה הוא, דההוכחה שהלולאות היו חצי טפח הוא מן הקרסים, והיינו דכתיב בהו **ועשית חמשים קרסי זהב**, ולשון **ועשית**, פירושו שהיא עשייה חשובה, והיינו שיש על זה שם כלי, ואם כן מכיון שיש שם כלי עליו, בהכרח שהקרסים היו טפח⁹.

והנה אם הקרס הינו טפח, והקרסים מונחים על הלולאות, אם כן הוה חצי קרס על מחברת מכאן, וחצי קרס על המחברת השנית, ואם כן בהכרח שכל לולאה הייתה חצי טפח, ואין לומר שהן היו פחות והיה אויר, דאם כן הוה העודף על השיעור מאחורי ומצדדי המשכן, ולא היו נראים הקרשים, ודו"ק.

והנה כמו שהלולאה הייתה חצי טפח לרוחב היריעה, כך צריך לומר שהייתה חצי טפח לארכה, דהרי הלולאה, מכיון שהיא מקום לקרס, הרי היא דבר עגול, ובעיגול הרי ארכו כרחבו, ודו"ק.

ז

והשתא דאתינן להכי, שהלולאות היו חצי טפח גם בארכן וגם ברחבן, יש לומר שזה מרומז כאן בקרא, דהנה ביריעות המשכן כתיב **וחברת את היריעת אשה אל אחתה בקרסים**, פירוש שהקרסים חיברו שתי המחברות ברוחב (שזה אורך המשכן), **והיה המשכן אחה**, דהוה כל העשר יריעות (שהן שתי החוברות) חיבור אחד ביחד.

והנה ביריעות האוהל כתיב **וחברת את האהל והיה אחה**, וכאן לא הזכיר 'אשה אל אחותה', שמורה על שתי מחברות, ונראה שכאן מרומז **והיה** (האוהל) **אחה**,

9) ומש"כ **ועשית** לגבי הלולאות עצמן, היינו שהן חלק מן היריעות, ו**ועשית** קאי על היריעות, ודו"ק.

פרפראות/המשך

ימי המילואים הצטרפו לנדבה מיוחדת, ע"כ⁷.

ומבואר שהשמן והבשמים אין הם לצורך מלאכת המשכן או בגדי הכהונה ממש, רק לצורך עבודת שבעת ימי המילואים, ושפיר אינם נכללים בתוך הנך שלושה עשר דברים, ודו"ק.

ונראה שזה מדויק בדברי רש"י דהנה עיין בילקוט כאן, וזה לשונו, רבי אומר, עשר תרומות הן, ומונה ביניהם תרומת משכן, ופירש, שממנו היו עושין גופו של משכן, ושמן המאור וקטרת הסמים ובגדי כהנים ובגדי כהן גדול, ע"כ⁸.

הרי קחשיב צורך נדבת המשכן לארבעה דברים, ולא רק למלאכת המשכן ולבגדי כהונה.

אכן רש"י לא כתב אלא שתי דברים הנזכרים.

ומדויק כמו שכתב שכיון דקחשיב שלושה עשר דברים, ואין לך י"ג דברים אלא לצורך המשכן ובגדי כהונה בלבד, ודו"ק.

והא דלא חשיב להו, יש לומר דרש"י לשיטתיה אזיל, לפי מה שפירש בעבודה זרה (כ"ד), ששמה שכתוב כאן בפרשה זו בלי וא"ו החיבור אינו בכלל השלושה עשר דברים, (רק **אבני שהם** מכיון דכתיב **ואבני מלאים**, דהדר ערביה לאבני שהם ואבני מילואים, וכדכתיב **לאפד ולחשן**), עיין שם.

ויש לדייק מזה שרש"י לשיטתיה אזיל, ששמן למאור ובשמים שלא נכתבו עם וא"ו החיבור, שפיר אינם בכלל השלושה עשר דברים, ודו"ק.

***

7) עי' מש"כ שם עוד, ושאל וכו' דלפי"ז הרי גם קרבנות היו צריכים להכתב בפרשה זו, ועי' מש"כ לתרץ, ועחזל"מ.

8) וכו' בברייתא דמלאכת המשכן, אך שם קחשיב י"א, ועי'.

דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה.

ופירש רש"י (בסוף ד"ה **תקחו את תרומתי**), שלושה עשר דברים האמורים בענין, כולם הוצרכו למלאכת המשכן או לבגדי כהונה כשתדקדק בהם, ע"כ.

וכבר הקשו המפרשים אמאי נקט שלושה עשר דברים, הלא בפרטותיהם אתה מוצא חמשה עשר, ואלו הם, א, זהב, ב, כסף, ג, נחושת, ד, תכלת, ה, ארגמן, ו, תולעת שני, ז, שש, ח, עיזים (נוצה שלהם), ט, עורות אילים מאדמים, י, תחשים, י"א, עצי שיטים, י"ב, שמן למאור, י"ג, בשמים (לשמן המשחה, ולקטורת הסמים), י"ד, אבני שוהם, ט"ו, אבני מילואים.

והנה הא שכתב רש"י שלושה עשר דברים, אינו רק חשבון של רש"י, אלא כבר מוזכר במדרש תנחומא ובזוהר הקדוש⁶.

אכן נראה לבאר מנין הי"ג דברים, בהקדם ביאור דברי רש"י, שכתב שכל השלושה עשר דברים האמורים בענין, כולם הוצרכו למלאכת המשכן או לבגדי כהונה.

דהנה עיין מה שכתב בחידושי הגרי"ז (סטענסייל), **שמן למאור בשמים לשמן המשחה ולקטרת הסמים**, ושאל וכו' למה נאמר **שמן למאור ובשמים לקטרת הסמים**, בפרשת נדבת המשכן, הא מתרומת הלשכה היו צריכים לבא, וענהו, דהרי שמיני למילואים היה באחד בניסן, ובשבעת ימי המילואים מבואר ברמב"ן (סוף פרשת פקודי, עיין שם), דהדליקו הנרות והקטירו קטרת סמים, ולזה היו מתרומת הלשכה שמביאין מהם הקרבנות, הוא מאחד לניסן, ולכן על שבעת

6) ועי' בבעה"ט ובכלי יקר, ועוד, (ועי' מש"כ לבאר בה' אופנים, בליקוטי נ"י תשפ"א).

ט

ולפי המבואר מובן שפיר החילוקים שיש בין הכתוב בכיוון המשכן להכתוב בכיוון האוהל, דבכיוון המשכן כתוב **אשה אל אחתה**, דמשם ילפינן שיעור הלולאות, דשם מוכח שזה חצי טפח, וכן מה שכתוב **ועשית ללאת** בנפרד,

פרפראות/המשך

אמאי צריך למידרש על עסקי שלו, הרי כתוב להדיא שנענש משום ששלח ידו, ואמאי נחשב כשוגג.

ונראה דצריך לומר שדבר זה שהארון נושא את נושאו, אין זה דבר תמידי, וכמו שכתבו רבותינו בעלי התוספות, ולפעמים אינו נושא את נושאו, ונושאו צריכים לנשוא את הארון.

אך אם כן צריך ביאור מתי נושא הוא את נושאו, ומתי לא.

ולכאורה צריך לומר שזה תלוי בעשיית רצונו יתברך, שאם בני ישראל עושים רצונו של מקום אז הארון נושא את נושאו, אך אם חס ושלום אינם עושים רצונו של מקום אין הארון נושא את נושאו.

ולפי זה נראה שיש ליישב מה היה שגגתו של עוזא, שהבין שלפעמים אין הארון נושא את נושאו¹⁴, וכשראה ששטמו הבק, חשב שעכשיו אין הם במצב שיהיו נחשבים כעושים רצונו של מקום, ומשום הכי שטמו הבק, וממילא שלח ידו, כאילו לאחוז בארון, אך האמת היה שהיו נחשבים כעושים רצונו של מקום, ומשום הכי נענש, לחד מאן דאמר משום טעות זו גופא.

ולאידך מאן דאמר דסבירא ליה שנענש מפני שעשה צרכיו, יש לומר דסבירא ליה שנענש מפני שעשה דבר מסוים שגרם לו לחשוב שאין הם במצב של עושים רצונו של מקום, והיינו עשיית צרכיו, ודו"ק.

ועל כל פנים לפי המבואר ששייך מצב שאין הארון נושא את נושאו, נראה שיש לפרש מה שכתוב כאן **לשאת את הארון בהם**, דהנה הנפקא מינה בין הציווי של עשיית הארון, הכתובה בפרשה זו (תרומה), למעשה של עשיית הארון הכתובה בפרשת ויקהל, היא, דהציווי כאן היה לפני שחטאו ישראל בחטא העגל, מה שאין כן העשייה הכתובה בפרשת ויקהל, הייתה אחר שכבר נכשלו בחטא העגל¹⁵, וכבר היה שייך אצלם מצב שאין עושים רצונו של מקום.

והשתא מובן אמאי בציווי של הבדים, שבני ישראל היו במצב של עושים רצונו של מקום, לא היו הבדים אלא לשאת **בהם** את נושאו, פירוש שהבדים עצמם נשאו הנושאים שאחזו בבדים, (ופירוש הכתוב **את הארון** היינו 'עם הארון', והיינו שיעשו הבדים **לשאת** 'עם' הארון - הנושאים **בהם**, בבדים, ודו"ק).

מה שאין כן אחר החטא שכבר היה מצב של אינם עושים רצונו של מקום, וכבר אין הבדים תמיד נושאים את נושאייהם, משום הכי כתוב רק **לשאת את הארון**, שעכשיו זה היה תפקידם, ודו"ק.

והבאת את הבדים וכו' **לשאת את הארון בהם**, (כ"ה י"ד).

ולכאורה תיבת **בהם** מיותר הוא, דהיה אפשר לכתוב 'והבאת את הבדים וכו' לשאת את הארון', ולא היה צריך לכתוב **בהם**.

ובאמת לקמן בפרשת ויקהל, בעשיית הארון, כתיב **ויעש בצלאל את הארון** וכו' **ויבא את הבדים** וכו' **לשאת את הארון**, ולא הזכיר 'בהם', דלכאורה זה מובן מאליו, וצריך ביאור.

ונראה, בהקדם מה שכתבו רבותינו בעלי התוספות, אהא דכתיב (בבדי הארון), וצפית אתם זהב, וזה לשונם, **וצפית**, ראוי היה הארון להיות זהב כולו, אלא לפי שיהיה נישא בכתף ויכביד יותר מדאי⁹, ואף על גב דאמרין נושאו נושא (פירוש, ואין כאן שום קושי לשאת את הארון), לפי שעה היה וכו' וכן מצינו במזבח הזהב שצוה הקב"ה לעשות מעצי שטים ולחפות זהב, וכן מזבח הנחשת, לפי שהיו נושאים בכתף, ולא יכביד על הנושאים, ע"כ.

ומבואר מדבריהם שאף שהארון נושא את נושאו, מכל מקום אין זה תמיד, דלפעמים לא היה כן, ומשום הכי אי אפשר שיהא כבד ביותר.

והנה עיין שם ברבותינו בעל התוספות, שכתבו, וזה לשונם, וקשיא לי, אם כן למה נענש עוזא, וצ"ע, ע"כ.

ביאור דבריהם הוא, שבספר שמואל¹⁰ (ב' ו' ו'), כשדוד המלך הוליך את הארון מבית אבינדב וכו', כתיב **וישלח עוזא אל ארון האלהים ויאחז בו כי שטמו הבק**, ודרשו חז"ל¹¹ (עיין סוטה ל"ה), אמר לו הקב"ה עוזא, נושאי נשא, עצמו לא כל שכן, ע"כ, הרי מצינו שאף לדורות היה הארון נושא את נושאו, ואם כן קשה מה שכתבו בעלי התוספות, שלא היה נושא את נושאו אלא לפי שעה, דאם נאמר של היה נושא את נושאו איזה טענה היה על עוזא, בזה ששלח את ידו¹².

אכן עיין שם בסוטה, אהא דכתיב¹³ **ויחר אף ה' בעוזא ויכהו שם על השל** וגו' דפליגי בה רבי יוחנן ורבי אלעזר, חד אמר על עסקי שלו, (פירש רש"י, שגגה ששגג לאחוז בו), וחד אמר שעשה צרכיו בפניו, (ופירש רש"י, **ושל** לשון **כי ישל זיתך**, ו**בשלייתה**, דבר המוטל מלמעלה למטה), ע"כ.

ולכאורה הך מאן דאמר דסבירא ליה שנענש משום שעשה צרכיו, צריך ביאור דאין הכי נמי דבגמרא שם דרשו הך פסוק שכתוב בשמואל **ויכהו שם על השל**, אמנם בדברי הימים (א' י"ג י'), כתוב להדיא **ויחר אף ה' בעוזא ויכהו על אשר שלח ידו על הארון**, ואם כן צריך ביאור מה קאמר, דהרי כתוב להדיא אמאי לקה עוזא, ועיין במהרש"א שם שכתב שזה חזה גרמו לו, עיין שם.

אכן אכתי צריך ביאור, דסוף סוף הרי שלח את ידו, ואמאי כתוב בשמואל **על השל**, דמשמע שהייתה כאן סיבה אחרת, ובעצם גם לאידך מאן דאמר קשה,

9) ולכא' היה אפשר לומר דהקושי אינו רק מפני הזהב שבו, אלא ביחד עם הלוחות ושברי הלוחות, וגם ס"ת לחד מ"ד (עי' ב"ב י"ד), והכל ביחד היה כבד, אך עיי"ש מש"כ מהמזבחות, וצ"ב.

10) ובדברי הימים (א י"ג).

11) מקרא דדבה"י.

12) אכן עי' ברד"ק שפ' שנענש מפני שלא היה מן הלויים, ונשיאת הארון נמסר להם, עיין שם.

13) בשמואל.

14) ואפשר מזה שלא נעשה כולו מזהב.

15) עי' מש"ח ריש פר' ויקהל, ועי' מש"כ בליקוטי נ"י תרומה תשפ"א.